

Periodistes d'abans

M' explicava Narcís-Jordi Aragó que el dia que va anar a examinar-se de l'últim curs de la diplomatura de periodisme a Madrid, el president del tribunal, ni més ni menys que Adolfo Muñoz Alonso, el director general de Premsa d'Arias Salgado, va preguntar-li, potser per trencar el gel, quin era l'articulista que li agradava més llegir. Aragó, que rebia regularment el *Diario de Barcelona* a casa, va respondre que no es perdia mai els articles que Josep Maria Massip hi enviava des de Washington, ben confiat en la solvència de l'autor elegit. Però la reacció de Muñoz Alonso va ser fúnebre, inquisitiva: «Vostè perdoni, qui ha dit?» Aragó admetia que en aquella època anava amb el lliri a la mà, i de Massip sabia que era un excel·lent corresponsal, però no pas que estava mig exiliat als Estats Units pel seu passat republicà.

L'anècdota dóna molt de si. Fa pensar, per exemple, que tenien més memòria històrica els soldats de Franco que els fills dels mateixos republicans, cosa que porta a un argument relliscós: que hi ha una mena de rauxa insensata, d'adhesió cega i desraonada, a causes ideològiques que encerclen i hipnotitzen sense que amb prou feines s'hagi fet més exercici crític que un somriure beneït d'assentiment o un rugit de corroboració incondicional. O bé que un es troba tot sovint arreglerat a una banda o l'altra per causes externes a la seva voluntat, per una simple implantació geogràfica, pel veïnatge atzarós amb determinats elements d'agitació, a vegades més opressius que els enemics que li han volgut fer odiar i témer. Vull dir que a cap banda hi ha bons purs ni dolents absoluts, i que al més sovint, un prou feina té a regar les petúnies del seu esquifit balconet, o a baixar les escombraries a l'hora que l'administració recomana, o a arribar puntual a recollir els fills a l'escola, per prendre a sobre partit per causes que vagament comprèn, que intueix enverinades per rancúnies que vénen de lluny, o agitades per retorçades lluites de poder. Aragó llegia Massip perquè el tenia per un professional brillant i, sobretot, perquè escrivia bé; Muñoz Alonso el blasmava perquè representava una ideologia que de fet persistia més en el record dels que l'havien esclafada que dels que l'haurien hagut de sostenir. Ben mirat, Massip, que va ser director de *La Humanitat* i el periodista més influent de la República, fins a ser-li atri-

buida la redacció de la cèlebre proclama de l'Estat català que va llegir Lluís Companys el 1934, va acabar encarnant l'escissió radical que la derrota havia causat entre els seus coreligionaris: Domènec Guansé el reprovaria per «haver-se passat a l'enemic» dirigint a les Filipines, al final de la guerra, un diari que qualificava de feixista, i Gaziel li recriminaria haver acceptat des del retir americà la corresponsalia de l'ABC, «el diari més reaccionari d'Espanya». *Sempronio*, en canvi, assegurava haver-li vist els ulls perlejats d'emoció quan va cobrir el famós discurs de Pau Casals a l'ONU, perquè «diguessin el que diguessin, s'havia mantingut fidel a les seves idees de joventut». Potser cap

«Un es troba tot sovint arreglerat a una banda o l'altra per causes externes a la seva voluntat, per una simple implantació geogràfica o pel veïnatge atzarós amb determinats elements d'agitació»

RAMON BUCH

d'ells no li perdonava el càrrec al consell d'administració de la poderosa Companyia General de Tabacs de les Filipines, que el 1938 li facilitaria la fugida cap a Manila, i menys encara que al final dels seus dies assistís a alguna de les reunions de José María de Areilza, conseller dels Borbons, per preparar la transició del franquisme a la monarquia parlamentària. Bé, Massip va prendre unes quantes decisions, al llarg de la seva vida, i equivocades o no, ja és atrevir-se a molt més del que han arribat a fer durant la seva molts dels que el menyspreen. Hi va haver un temps que el periodisme era això: pensar i actuar, si calia, contra la pressió borreguera del món sencer.